

Glossa escrita per Francesc Raventós en nom de les institucions que promouen l'acte d'homenatge a Francesc Santacana

---

He de començar agraint a les institucions que han promogut aquest acte d'homenatge a Francesc Santacana que m'hagin atorgat l'honor d'adreçar, en nom seu, unes paraules. Segurament ha estat motivat per la meua llarga amistat amb en Francesc i per haver participat amb ell en un conjunt d'activitats d'interès ciutadà.

Aquest és un acte sentit. Un acte que ens emociona al recordar que hem perdut un amic. Un bon amic.

Avui retem homenatge a una persona singular. Una persona que amb les seves virtuts, saber i bon fer, ha contribuït al progrés econòmic i social, molt especialment de Barcelona i del seu entorn metropolità.

Un acte de reconeixement com aquest dignifica les persones i les institucions que l'han fet possible i al mateix temps ens ennoblexen a tots al ressaltar les virtuts d'un dels nostres conciutadans. Per tant, voldria mostrar el meu agraïment a les institucions que han promogut aquest acte i a les altres que s'hi han adherit.

També voldria agrair a l'Alcalde de Barcelona Sr. Xavier Trias, la celeritat amb què va acceptar que fos precisament en aquest històric Saló de Cent, aquí, a la casa de la Ciutat, on se celebrés aquest homenatge i que es fes coincidir amb l'emotiu acte de lliurament de la Medalla d'Or al Mèrit Cívic de la Ciutat de Barcelona que li ha atorgat l'Ajuntament.

Només cal repassar la trajectòria professional i humana d'en Francesc per confirmar que és un reconeixement just i merescut. Aquesta llarga trajectòria i la passió amb la que l'ha viscuda, enriquida per haver assumit eficaçment responsabilitats en importants institucions, participat en innumerables debats, estudis, informes, lectures, viatges i converses amb persones rellevants, li donaren una ampla visió i capacitat d'acció de la qual n'estem gaudint.

Les memòries inacabades

En Francesc tenia la il·lusió de deixar escrites les seves reflexions en unes memòries, cosa que ara podia fer gràcies a la recent jubilació. Les començà a escriure, però malauradament un càncer impedí que les pogués continuar. Va aconseguir redactar 73 planes, però en veure que el temps se li acabava i que les seves condicions físiques anaven minvant, es veié obligat a fer un salt en el temps, anant directament a l'epíleg final, on escrigué: *"Bé, aquí dono per acabades, o millor dit, inacabades les visions que m'havia proposat relatar"*. Era el 4 de març de 2014. Moria un més després. El 14 d'abril.

Malgrat el seu estat de salut, no va deixar mai el fi sentit de l'humor que li era característic. A l'inici de les memòries va escriure: *“Acabo de rebre el darrer informe de la meva vida laboral. Segons diu, he treballat 16.169 dies; és a dir, 44 anys, 3 mesos i 8 dies”*.

Les memòries que porten per títol “Visions personals dels grans eixos del desenvolupament dels anys 60 al segle XXI: la indústria, la ciència/tecnologia, i el territori”, estan dedicades a la seva esposa Cristina, al seu fill Pol, a la seva nora Cristina, i a la seva néta Ivet.

El llegat

En Francesc volia deixar-nos escrita la seva visió de la societat i les reflexions forjades al llarg d'una vida tan plena. No ha estat possible. Però coneixem perfectament quin és el seu llegat. Tots recordem la passió amb què en Francesc ens parlava de formació, ciència, tecnologia, innovació, indústria, universitat, territori, globalitat, anticipació.

D'entre les qualitats que el feien únic podríem destacar, la seva visió de futur. Sempre el primer a descobrir noves oportunitats, sinèrgies, alternatives, aliances, o amenaces incipients. Aquesta visió de futur anava acompanyada d'altres qualitats que reforçaven la seva singularitat: un pensament crític amb d'una certa dosi d'eclecticisme, una ment oberta a noves tendències, perseverança, una inesgotable capacitat de treball, grans dots de comunicació i de relació personal que li permetien moure's fàcilment en tots els àmbits, i, així, facilitar el consens.

La seva intuïció li feu comprendre l'abast de la globalització i les oportunitats que oferia sempre que hi hagués un clar Projecte de Futur i un ampli recolzament social.

L'any 2012, en el marc del Pla Estratègic Metropolità, en una presentació feta de l'Informe *“Les grans tendències mundials amb incidència sobre les grans Metròpolis”*, en Francesc ens deia que Barcelona era una ciutat molt viva, que es trobava a la cresta de la onada, però que de no estar amatents es podia veure difuminada en un mar embravut. Ens deia que si l'any 1992, anys dels Jocs Olímpics, la Barcelona Metropolitana era la vintena aglomeració urbana del món, l'any 2012 ocupava el lloc 81. Tot un toc d'atenció.

Tots sabem que el progrés econòmic i social no es pot mesurar per la demografia, tot i la importància de tenir una massa crítica suficient; és obligat entrar de ple, també, en el circuit de la competència global, de la societat del coneixement, i en potenciar els esmerçaments productius, culturals i socials.

El triomf d'una ciutat o d'un país, ve mesurat pel benestar econòmic, el seu nivell cultural, el civisme solidari i la cohesió social dels seus ciutadans. I d'aquí ve la necessitat d'avançar en la resolució de greus problemes socials presents entre nosaltres, agreujats encara més en els

darrers anys, com són la manca de llocs de treball, l'augment de la desigualtat, i un elevat nivell de pobresa i marginació. Són algunes de les lacres punyents de la nostra societat, que reclamen major atenció per part de tots.

Institucions ciutadanes

Recordar en Francesc Santacana resulta fàcil. Resulta fàcil per l'enorme petjada d'obra feta que ha deixat en un conjunt d'institucions ciutadanes. No és possible entrar en detalls sobre el que ha significat el seu pas per cada una de les seves activitats professionals que començà al CEAM l'any 1966. Si ho faré breument de les diferents institucions que han promogut aquest acte d'homenatge.

Col·legi d'Economistes

L'economista Francesc Santacana tingué un rol destacat en la trajectòria del **Col·legi d'Economistes de Catalunya** i el podem considerar com l'origen de la seva modernitat.

Va ser un dels impulsors de la Candidatura Democràtica, que després dels anys de franquisme, volia posar el Col·legi al servei de la societat. Vam guanyar les eleccions de 1977 en què vaig ser nomenat degà i en Francesc formà part de la primera junta de govern democràtica. D'aquells anys podem recordar l'important paper que va jugar en l'organització del Primer Congrés d'Economia i Economistes de Catalunya i del Primer Congreso de Economía y Economistas de España). L'any 1983 va ser nomenat degà, càrrec que ocupà durant sis anys. En el seu mandat es van plantar les llavors que van permetre que progressivament el Col·legi d'Economistes es convertís en un referent institucional en l'àmbit de l'economia, l'empresa i de la societat en general.

L'empremta d'en Francesc va quedar reflectida en la creació del Comitè de Normativa i Ètica Professional, la fundació de la Revista Econòmica de Catalunya, revista de qualitat que es segueix publicant, i l'Aula d'Economia que és un exemple d'èxit i avui és un dels principals actius del Col·legi.

Fundació Bosch i Gimpera

A la **Fundació Bosch i Gimpera**, institució de la Universitat de Barcelona, de la qual Francesc Santacana va ser director des del 1986 fins al 2001, va desenvolupar tota una sèrie de projectes i va posar en marxa nombroses idees i iniciatives que, amb el temps, s'ha demostrat que, a més d'encertades, eren una necessitat per a la universitat del segle XXI.

Va ser pioner en les relacions universitat-empresa i impulsor de la innovació. En les seves Memòries va deixar escrit: *"la meua etapa a la Fundació va ser una de les més interessants de la meua vida, per la quantitat de científics i tecnòlegs que vaig tenir ocasió de conèixer i que em van permetre imaginar múltiples connexions amb el món de la indústria"*.

En els catorze anys que va dirigir la Fundació, va impulsar la creació de l'Oficina de Transferència de Tecnologia; els programes europeus Comet, previs a Erasmus; el Centre d'Estudis Internacionals de la UB; el programa EUS - Empresa, Universitat, Societat, o l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya, entre d'altres. Així mateix, va crear les dues grans peces que van derivar de la Fundació: el Centre d'Estudis de Formació Continuada Les Heures i el Centre d'Innovació Les Cúpules. Va ser també impulsor i el primer director general del Parc Científic de Barcelona.

En definitiva, Francesc Santacana, va ajudar a fer de la Universitat de Barcelona l'agent científic, econòmic i social que actualment representa com a universitat líder del sistema espanyol i del sud d'Europa.

La Fundación Conocimiento y Desarrollo (Fundación CyD)

La millora de la universitat i una major relació amb les empreses fou una motivació constant d'en Francesc ja que creia que era un factor clau per al desenvolupament. Amb el compromís d'un nombre considerable d'empreses l'any 2002 es va crear la [Fundación Conocimiento y Desarrollo](#), Fundación CyD, entitat d'abast espanyol amb seu a Barcelona de la qual en va ser el seu vicepresident.

Las activitats de la Fundació són àmplies; totes giren a l'entorn de millorar del sistema universitari i de com des de la universitat es poden aconseguir empreses eficaces i un major benestar social. La transferència de tecnologia i de coneixement de la universitat a l'empresa n'és un aspecte fonamental. L'activitat més coneguda de la Fundació és la publicació anual de l'Informe CyD que fa una profunda anàlisi de la situació de la universitat i recull propostes que adreça a la societat.

Pla Estratègic Metropolità de Barcelona

Però al meu entendre la gran personalitat d'en Francesc Santacana es mostra en tot el seu esplendor en ser l'eficaç impulsor del [Pla Estratègic Econòmic i Social de Barcelona](#), posteriorment esdevingut Pla Estratègic Metropolità. Ens hem de remuntar a l'any 1988. Barcelona havia estat nominada seu dels Jocs Olímpics de 1992 i el dinamisme, les inversions i la il·lusió dinamitzaven la ciutat. Però hi havia una certa incertesa sobre el que passaria un cop s'acabessin els Jocs. Per intentar donar resposta a aquest interrogant, com a tinent d'alcalde d'economia vaig proposar a l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall que s'elaborés un pla estratègic amb la participació i el consens de les institucions i entitats més significatives de la ciutat. En Francesc Santacana en va ser nomenat coordinador i cal dir que

des del primer moment va ser la seva ànima i així ha estat durant 25 anys, fins que es va jubilar.

La seva voluntat de consens, diàleg, col·laboració i implicació de tots els agents econòmics i socials en el Pla va enfortir els vincles entre les institucions implicades i va contribuir a cohesionar la Barcelona Metropolitana. L'amplíssima participació aconseguida, el profund debat entre ciutadans i experts, la complicitat d'interessos ben diversos en aconseguir una Barcelona pròspera, foren possibles gracies a la professionalitat i el bon fer d'en Francesc, que a més va convertir el Pla Estratègic de Barcelona en un referent per a moltes ciutats espanyoles, europees i sud-americanes.

Altres entitats

Per manca de temps no em puc estendre sobre altres entitats en les quals també deixà la seva empremta, com ara el CIDEU, Creàpolis d'ESADE, o la Fundació Cercle d'Economia, ni tampoc esmentaré atesa la seva amplitud, la llarga llista de persones amb què col·laborà i a les que estava molt agraït.

Epíleg

A tot el llarg del seu recorregut personal Francesc Santacana ha mostrat una indiscutible personalitat, pròpia d'una persona amigable, afable, treballadora, eficaç, crítica, exigent, de vegades irònica. Home culte, gran lector i apassionat de la música clàssica. Li agradava comentar aquell llibre, obra de teatre, la pel·lícula que havia vist o la peça d'òpera que acabaven d'estrenar al Liceu. Però, per damunt de tots aquests trets, Francesc Santacana era una persona propera, vital, entusiasta, amb ganes de viure, de compartir i de gaudir en cada moment les grans petites coses del dia a dia.

Aquesta glossa, autoritats, amigues i amics, és un breu resum del que podrien ser les memòries completes d'en Francesc Santacana. Com a gran persona i com a gran professional la seva mort ha deixat un buit difícil d'omplir. Serà recordat per tots, però especialment per aquells que hem tingut la sort de conèixer-lo.

Ara que se'n ha anat, ens aflora la tristesa i la nostàlgia de l'amic perdut. Perdut per sempre, però recordat i estimat per sempre més.

Gràcies Francesc.